

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
спеціалізація «Банківська справа»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Управління банками на фінансовому ринку»

на тему: «Взаємодія банків та підприємств реального сектору»

Виконавець:

Студентка
Центру заочної форми навчання
Шаповал Анастасія Віталіївна

(підпис)

Науковий керівник:

д.е.н., професор
Коваленко Вікторія Володимирівна

(підпис)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми обумовлена сучасним станом взаємодії банківської системи з реальним сектором економіки, що охоплює досить значний масив операцій банківських установ. Ефективне використання співпраці даного типу призводить до покращення економічних результатів банківських установ та розширення діяльності підприємств, сприяючи при цьому покращенню економічного стану на національному рівні. Сьогодні, правильно підібрані форми взаємодії та встановлена політика банківських установ стосовно реального сектору дозволяє впливати на розвиток банківської системи в цілому, вдосконалюючи взаємовідносини з суб'єктами в вигляді підприємств.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні та дослідженні теоретичних і практичних аспектів існування взаємодії банківського та реального секторів, й розробленню практичних рекомендацій для вдосконалення співпраці даного типу.

Завдання дослідження:

- дослідження теоретичних аспектів понять кредитної та інвестиційної діяльності банків;
- аналіз форм та механізмів взаємодії банківського та реального секторів економіки;
- розгляд методів оцінки ефективності взаємодії банків та підприємств;
- аналіз макроекономічних показників розвитку реального сектору економіки;
- дослідження тенденцій взаємодії банків та підприємств: основні операції та продукти;
- аналіз ефективності взаємодії банків та реального сектору економіки;
- розгляд особливостей взаємодії та проблем українських банків з представниками реального сектору;
- створення рекомендацій для вдосконалення ефективності взаємодії банків та підприємств в Україні.

Об'єкт дослідження – форми та види взаємодії банківської системи з підприємствами реального сектору.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні аспекти діяльності банків з реальним сектором економіки на сучасному етапі розвитку.

Методи дослідження. За основу дослідження взято діалектичний підхід до вивчення економічних і фінансових явищ, котрий передбачає виявлення закономірностей, тенденцій та взаємодії щодо розвитку.

При написанні роботи за базу було використано: порівняльний, статистичний та графічний методи. Водночас, для виявлення взаємодії між показниками було застосовано та проведено авторегресійний та регресійний аналізи.

Інформаційна база дослідження. Методологічною та теоретичною основами дослідження послуговували наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, економістів та дослідників, матеріали наукових статей періодичних видань, нормативно-законодавчі акти України.

В якості емпіричної бази дослідження для аналізу української ситуації використані статистичні звіти Національного банку України, офіційні статистичні

матеріали Державного комітету статистики України, офіційні статистичні матеріали банківських установ.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (86 найменувань) та 4-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 97 сторінок. Основний зміст викладено на 78 сторінках. Робота містить 18 таблиць, 30 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи взаємодії банків та підприємств реального сектору економіки»* розглянуто сутність взаємодії банківської системи з реальним сектором економіки, досліджено основні форми та механізми співпраці банківських установ з підприємствами у розрізі групування та розглянуто методи оцінки ефективності взаємодії.

За проаналізованими даними першого розділу варто зазначити, що підхід до вивчення взаємодії банківських установ та підприємств реального сектору економіки базується на теоретичній основі розгляду кредитної та інвестиційної діяльності. Система взаємодії будується на основних елементах, до котрих належать: суб'єкти, властивості, механізми, форми, принципи та ефективність реалізації даного взаємозв'язку. Суб'єктами даного типу взаємовідносин є банківські установи й фірми, підприємства, організації як представники реального сектору. Окрім основних суб'єктів можливо також додати державу як непрямого учасника. Форми взаємодії мають досить різноманітну інтерпретацію, а єдина класифікація на сьогодні відсутня. Форми можливо розглядати за різними ознаками: термін, рівень ризику, об'єкт фінансування, обслуговування, ініціаторство, обов'язковість, вид фінансування.

Дослідження результату від взаємодії для кожного суб'єкту спостерігається на різних рівнях в залежності від досліджуваного суб'єкта: банківський рівень, рівень підприємств, рівень держави. Дослідження може проводитись на основі стандартних індикаторів та показників: від частки кредитів наданих суб'єктам підприємств до оборту інвестованих коштів та впливу довгострокових кредитів на діяльність як банків так і фірм, організацій, підприємств. Одночасно з тим, можливо проводити регресійно-кореляційний аналіз, що дозволить виявити залежність між діяльністю банків як постачальників послуг та підприємствами як клієнтів, при впливі на прибуток підприємств, дохід банків та залежності банківських установ від повернення кредитів реальним сектором.

У другому розділі *«Сучасний стан кредитно-інвестиційної взаємодії банків та суб'єктів економічної діяльності: вітчизняний та зарубіжний досвід»* проаналізовано макроекономічні показники розвитку реального сектору економіки для дослідження тенденцій взаємодії банків та підприємств за основними операціями та продуктами. Проаналізовано ефективність взаємодії банків та реального сектору економіки.

За проаналізованими даними другого розділу зазначено, що діяльність між банківськими установами та реальним сектором економіки досить важливий елемент для кожного інституту окремо. Вплив спостерігається як на банківських установах

так і на показниках країни. Внаслідок цього було проаналізовано загальну ситуацію за економічними показниками в Німеччині, США, Японії та Україні.

Оскільки США презентується як одна з країн, що має найбільшу ефективність взаємодії реального сектору з банками та показником кредитування до ВВП – то на прикладі країни було проведено аналіз щодо тенденцій форм та статистики. Основними формами взаємодії між банками є кредитування, депозитування та посередницькі й консультативні послуги. На американському ринку досить важливою формою взаємодії між банківськими інститутами та реальним сектором виявились інвестиційні послуги в вигляді консультативних, синдикатних кредитів та проведення операцій з поглинання та злиття. Дохід цієї групи за певними ланками США може складати до 40% від загального доходу. Діяльність з клієнтами великого розміру складає близько 8% доходу та частки діяльності, що було продемонстровано на прикладі JPMorgan Chase & Co. За аналізом німецького банку помітно, що форми взаємодії також будуються на оцінці кредитного ризику, при якому найбільший сегмент належить середньому. Важливою частиною для банків є взаємодія з МСП.

Було доведено, що ефективність діяльності демонструється впливом як на покращення економічного показника (доходу) банківської установи так і покращення показника національного доходу по країні за допомогою векторно-регресійного та регресійного аналізів.

У третьому розділі *«Тенденції взаємодії фінансового та реального секторів України»* досліджено особливості взаємодії й проблеми українських банків з представниками реального сектору та запропоновано шляхи вдосконалення ефективності взаємодії банківських установ та підприємств в Україні.

Варто зазначити, про те, що основною формою взаємодії банківської системи з реальним сектором економіки в Україні є кредитні операції та частково депозитні. Кредити реальному сектору економіки складають понад 80% в динаміці від загального розміру кредитів наданих банківським сектором. Вагомою проблемою даної співпраці є те, що понад 50% кредитів наданих підприємствам належать до проблемних. Основною проблемою даної частки непрацюючих кредитів є надання коштів клієнтам, котрі відносяться до 10 групи, що являє рівень дефолту 1. Водночас досить висока вартість кредитів, що репрезентуються значення понад 19% не дозволяє розвиватись в значній мірі підприємствам. Банки використовують політику дорогих кредитів намагаючись вкладати в вартість ризику неповернення коштів.

Рекомендаційна основа представлена в розділі дозволяє створити систему, що дозволить понизити вартість кредитів. Основними напрямлення з котрими варто працювати для зниження ставки є зниження облікової ставки на рівні держави та досконаліший аналіз позичальників на рівні кожної установи. Банки можуть використовувати видозмінену систему оцінки проектів PARTS та змінену модель оцінки можливого банкрутства підприємства за Тефлером. Представлені аналізи адаптовані під українську систему.

За аналізом сучасного стану варто зазначити, що більшість підприємств за депозитами та кредитами належать до сфери оптової та роздрібною торгівлі. Досить висока вартість кредитів МСП та інших сфер реального сектору економіки значно перевищують вартість в США та Німеччині, що впливає на залежність показників економічного зростання країни та кредитів. Так, саме показник ВВП впливає на

збільшення кредитів в Україні, в той час як в США все відбувається інакше: кредити дозволяють покращувати економічний стан. Державою підтримуються лише сфери агросектору та електроенергії. Акторам даної сфери надаються пільги кредитування на досить сприятливих умовах. Водночас з тим сильно страждають інші сектори реальної економіки, тому варто також запровадити поліпшення умов стосовно інвестиційного кредитування банками в різні сфери.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Основними напрямками діяльності банківської системи стосовно реального сектору економіки є кредитні та інвестиційні операції банків при основних формах взаємодії: кредитування, депозитування та посередницькі й консультативні послуги.

2. Доведено, що кредитування реального сектору дозволяє покращувати показник ВВП в країні.

3. Виявлено, що витрати на технологічну оснащеність та компенсаційні витрати мають менший вплив ніж маркетинг та витрати на розміщення коштів підприємств, витрати при злитті на дохід банківських установ. Компенсаційні витрати банку є значно меншими оскільки правильно підібрана сегментація дозволяє раціонально використовувати наявні активи банку та зменшувати ризик операцій.

4. Визначено, що основною формою взаємодії банківської системи з реальним сектором економіки в Україні є кредитні операції.

5. Проблемою співпраці банківської системи з реальним сектором економіки є те, що понад 50% кредитів наданих підприємствам належать до проблемних. Основною проблемою даної частки непрацюючих кредитів є надання коштів клієнтам, котрі відносяться до 10 групи, що являє рівень дефолту 1. Водночас досить висока вартість кредитів, що репрезентуються значення понад 19% не дозволяє розвиватись значною мірою підприємствам.

6. Виявлено, що більшість підприємств у операціях стосовно депозитів та кредитів в Україні належать до сфери оптової та роздрібної торгівлі. Досить висока вартість кредитів МСП та інших сфер реального сектору економіки значно перевищують вартість в США та Німеччині, що впливає на залежність показників економічного зростання країни та кредитів.

7. Зазначено про необхідність впровадження системи зниження вартості кредитів при зміні кредитної політики банків на основі впровадження вдосконаленої системи оцінки PARTS та оцінці клієнтів за ймовірним настанням банкрутства, про впровадження спеціальних інструментів стосовно довгострокового фінансування та створення спеціальної інформаційної бази.

8. Доведено, що рекомендаційна основа дипломної роботи при інших незмінних умовах призведе до покращення ефективності співпраці між банками та підприємствами.

АНОТАЦІЯ

Шаповал А. В. «Взаємодія банків та підприємств реального сектору».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою «Управління діяльністю банків на фінансовому ринку». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти взаємодії банківського сектору з реальним сектором економіки за допомогою розгляду форм за різними ознаками та суб'єктами відносин.

Проаналізовано сучасний стан діяльності банківських інститутів з підприємствами реального сектору в Німеччині, США та Японії. Водночас досліджено сучасні форми та результати від взаємодії представлених секторів на території України.

Запропоновано методи вдосконалення співпраці банківського сектору України з підприємствами для покращення ефективності. Основним елементом визначено послаблення кредитної політики банків при зниженні відсотку за допомогою систем вдосконалення оцінки клієнтів та їх проектів.

Ключові слова: реальний сектор, кредитна політика, інвестиційні операції, оцінка клієнтів, кредитування підприємств.

ANNOTATION

Shapoval A. «Interaction between Banks and Real Sector Enterprises».

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty «Finance, Banking and Insurance» under the master's program «Management of banks in the financial market». – Odessa National Economics University. – Odessa, 2019.

The work deals with the theoretical aspects of the interaction of the banking sector with the real sector of the economy through the consideration of forms on different ground.

The current state of activity of banking institutions with real sector enterprises in Germany, the USA and Japan is analyzed. At the same time, modern forms and results from the interaction of the represented sectors on the territory of Ukraine are investigated.

Methods of improvement of cooperation of the banking sector of Ukraine with the enterprises for improvement of result are offered. The main element is the weakening of banks' credit policy while reducing the interest rate through the use of customer evaluation systems and their projects.

Keywords: real sector, credit policy, investment operations, customer evaluation, corporate lending.